

بخش هفتم: پژوهشی / ۳۴۳

تعاریف و ضوابط تأسیس مراکز تحقیقاتی مصوب جلسه ۱۴۸ مورخ ۱۳۶۹/۱/۲۱ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

(شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی، حسب اختیارات تفویضی جلسه مورخ ۱۳۶۸/۱۲/۸ شورای عالی به شورای مذکور) با توجه به روح تعالیم مکتب اسلامی در زمینه گسترش مرزهای دانش و آگاهی از موهب و نعمت‌های خدادادی در پهنه طبیعت و جهان بهمنظور ارتقای سطح زندگی و نیل به حیات طیبه و نیز با عنایت به تأکید قانون اساسی جمهوری اسلامی، درخصوص تقویت روح بررسی و تبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق، ضرورت تأسیس و توسعه مراکز و فعالیت‌های تحقیقاتی به صورت منسجم و براساس الگوی سنجیده و مورد قبول، محرز می‌باشد.

فعالیت‌های تحقیقاتی در کشور به صورت سازمان یافته و تشکیلاتی، با تأسیس انسٹیتو پاستور در سال ۱۲۹۹ آغاز گردید. افزایش فعالیت‌های تحقیقاتی و توسعه مراکز جدید که بعضاً به صورت مستقل و اکثرًا وابسته به دانشگاه‌ها یا وزارت‌خانه‌های صنعتی و پژوهشی و ... انجام گرفت، از الگوی مشخص و واحدی تبعیت ننموده است.

از این رو "جهت هماهنگ ساختن توسعه مراکز و فعالیت‌های پژوهشی، طرح حاضر به منظور بیان تعاریف و تعیین ضوابط تأسیس مراکز و واحدهای تحقیقاتی، اعم از دولتی و یا غیردولتی، تنظیم شده است.

۱- محقق "محقق" در مرکز تحقیقاتی، به کسی اطلاق می‌شود که "عضو

۳۴۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

هیأت علمی، پژوهشی " در یک گروه پژوهشی یا آموزشی فعالیت پژوهشی می کند و وظایف و نحوه ارتقا، تابع مقررات هیأت علمی پژوهشی دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی خواهد بود.

۲- گروه پژوهشی در صورتی که فعالیت پژوهشی در یک دانشکده یا مؤسسه تحقیقاتی " به صورت مستمر" و با "هدف خاص" تعریف شده باشد و به تعداد کافی عضویات علمی پژوهشی وجود داشته باشد، گروه پژوهشی با ضوابط زیر، تأسیس می گردد:

الف) هدف و عنوان گروه پژوهشی منطبق بر نیازهای اساسی کشور در یکی از زمینه های علمی، کاربردی و یا میان رشته ای باشد؛
ب) داشتن حداقل ۵ عضو هیأت علمی پژوهشی که ۳ نفر از آنان در گروه پژوهشی تمام وقت باشند،

ج) داشتن امکانات و تجهیزات لازم در دانشگاه یا دانشکده و یا مؤسسه تحقیقاتی؛
د) داشتن دانشجوی دوره دکتری در زمینه تحقیقاتی ارایه شده و یا سه دوره متوالی دانشجوی کارشناسی ارشد.

تبصره ۱- در صورت تمایل دانشکده به استقلال مالی در گروه پژوهشی، گروه با نام "مرکز" و زیر نظر دانشکده اداره خواهد گردید که در این صورت دارای استقلال مالی بوده ولی سایر ضوابط آن تابع ضوابط "گروه" می باشد.

تبصره ۲- مؤسسات تحقیقاتی غیروابسته به دانشگاهها، از شرط مندرج در بند "د" معاف خواهند بود.

۳- پژوهشکده در صورتی که حدود فعالیت های پژوهشی دانشگاه از سطح یک دانشکده، فراتر باشد و ایجاد " مؤسسه ای" در دانشگاه یا به صورت مستقل ضرورت یابد، "پژوهشکده" با شرایط زیر تأسیس می گردد:

الف) فعالیت های تحقیقاتی پژوهشکده در زمینه های بنیادی، کاربردی و یا توسعه ای ومنطبق بر نیازهای اساسی کشور خواهد بود و پژوهشکده در یک رشته مشخص و یا به صورت میان رشته ای می تواند در هر یک از زمینه های فوق تشکیل گردد؛

بخش هفتم: پژوهشی / ۳۴۵

ب) داشتن حداقل ۳ گروه پژوهشی با شرایط مندرج در بند "۲"؛

ج) داشتن امکانات و تجهیزات مستقل برای امور تحقیقاتی.

تبصره ۱ - پژوهشکده، از نظر مالی، مستقل و از نظر اداری، مشابه یک دانشگاه خواهد بود.

تبصره ۲ - عناوین زیر، معادل پژوهشکده خواهد بود:

الف) مرکز تحقیقاتی؛

ب) مؤسسه تحقیقاتی (پژوهشی).

تبصره ۳ - هرگاه، سطح فعالیت تحقیقاتی در مؤسسات و مراکزی که عنوان دانشگاه ندارند، معادل پژوهشکده باشد، می‌توانند نسبت به تأسیس پژوهشکده، (نظیر مرکز و مؤسسه تحقیقاتی) اقدام نمایند. این گونه مؤسسات می‌توانند نسبت به ارایه دوره کارشناسی ارشد و دکترای پژوهشی در صورت داشتن شرایط و ضوابط آموزشی مصوب اقدام کنند.^۱

پژوهشگاه

درصورتی که فعالیت‌های پژوهشی، در سطح گسترده، مورد نظر باشد، واحد پژوهشی مستقل (پژوهشگاه) با شرایط زیر ایجاد می‌گردد:

الف) دارا بودن سه مؤسسه پژوهشی (پژوهشکده) با شرایط مندرج در بند ۳؛^۲

ب) داشتن امکانات و تجهیزات مستقل برای امور تحقیقاتی.

تبصره - پژوهشگاهها می‌توانند نسبت به ارایه دوره کارشناسی ارشد و دکترای پژوهشی، بر طبق شرایط تبصره ۳ - از بند "۳" اقدام کنند.^۲

۵- روش ایجاد واحدهای تحقیقاتی

الف) استخدام کادر به عنوان عضو هیأت علمی پژوهشی در دانشگاهها و

۱- اصلاحیه مورخ ۶۹/۱/۲۰ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی مصوب جلسه ۳۰۳۸

مورخ ۷۲/۱/۱۷

۲- اصلاحیه مورخ ۶۹/۱/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳۴۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مؤسسات آموزش عالی، نظیر استخدام کادر به عنوان عضو هیأت علمی آموزشی بوده و تبدیل وضعیت از هیأت علمی آموزشی به هیأت علمی پژوهشی، به پیشنهاد دانشگاهها و تصویب هیأت‌های ممیزه، صورت می‌گیرد؛

ب) تأسیس گروه یا مرکز پژوهشی، پژوهشکده و یا پژوهشگاه، بر حسب مورد، به پیشنهاد دانشگاه یا سازمان و یا وزارت خانه ذیربط و درخصوص مراکز تحقیقاتی غیردولتی توسط افراد حقیقی و یا حقوقی بنا به مورد در معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یا معاونت پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بررسی می‌شود و جهت رسیدگی نهایی و تصویب اساسنامه، به شورای گسترش آموزش عالی مربوط، ارجاع خواهد گردید؛

ج) رئاسای مراکز واحدهای تحقیقاتی، باید از میان اعضای برجسته هیأت علمی باشد و صلاحیت‌شان، در جهت اهداف مؤسسه بر حسب مورد به تأیید وزارتین مربوط برسد.

تبصره- درخصوص رئاسای واحدهای تحقیقاتی بخش غیردولتی، عضویت در هیأت علمی، شرط نیست.

۶- مراکز تحقیقاتی که براساس این ضوابط، تأسیس می‌شوند، می‌توانند از امتیازات و تسهیلاتی که آیین‌نامه آن به پیشنهاد مشترک وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب دولت خواهد رسید، استفاده کنند.

۷- مراکز تحقیقاتی که پس از تشکیل، شرایط مندرج در این آیین‌نامه را از دست بدهنند، مجوز تأسیس آنها بر حسب مورد توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارتین ذیربط، لغو خواهد گردید.

۸- دستورالعمل‌های اجرایی این طرح، بنا به مورد توسط معاونین آموزشی و پژوهشی وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان آموزش‌پزشکی تنظیم و به تصویب وزرای ذیربط خواهد رسید.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی- اکبر هاشمی رفسنجانی